

Instrukcja pobierania próbek z obiektów z obszaru produkcji żywności oraz ich transportu do laboratorium.

(z powierzchni urządzeń, sprzętów, pomieszczeń, opakowań, rąk pracowników)

Badane powierzchnie powinny być wizualnie czyste, najlepiej suche, a przynajmniej osuszone przez ociekanie i pozbawione wszelkich osadów po środkach myjących i dezynfekcyjnych, o neutralnym pH. Próbkę należy pobierać tak, aby zagwarantowana była ich reprezentatywność dla badanej powierzchni.

Metoda pobierania wymazów polega na ścieraniu powierzchni ograniczonej szablonem lub całej powierzchni z użyciem tamponu/wacika/gazika zwilżonego w płynie do rozcieńczeń w razie potrzeby z dodatkiem neutralizatora stosowanego w celu unieczynnienia pozostałości preparatu o działaniu przeciwdrobnoustrojowym.

Na każde miejsce pobrania wymazu należy przeznaczyć 20 ml płynu do płukania oraz 2 tampony/waciki/gaziki (w zależności od wielkości powierzchni badanej przy użyciu szablonu ilość użytych wacików może być różna: odpowiednio 4 waciki do 40 ml płynu, 8 wacików do 80 ml płynu, 10 wacików do 100 ml).

Jeśli stosuje się metodę wymazów do określenia obecności specyficznego drobnoustroju (np. *Listeria monocytogenes* lub *Salmonella* spp.) próbkę należy pobrać do oddzielnego pojemnika a badana powierzchnia powinna mieć wielkość co najmniej 100 cm².

1. Pobieranie wymazów z powierzchni ograniczonej szablonem

Sterylny tampon chwycić pincetą i zwilżyć płynem do płukania, odcisnąć nadmiar płynu o ściankę pojemniczka. Przyłożyć do powierzchni sterylny szablon. Wilgotnym tamponem ścierać powierzchnię ograniczoną szablonem (np. szablon o wymiarach 5cm x 5cm), przesuwając tampon 5-krotnie, równolegle do jednego boku szablonu, a następnie w kierunku prostopadłym do poprzedniego. W przypadku innych szablonów, np. o wymiarach 5cm x 10cm, przesunąć tampon 10-krotnie równolegle do krótszego boku i 5-krotnie równolegle do dłuższego boku. Tampon obracać, aby wykorzystać całą jego powierzchnię do pobrania wymazu i silnie dociskać do badanej powierzchni. Tampon włożyć do pojemnika z płynem do płukania i mieszać przez 5 sekund. Sterylną pincetą wziąć suchy tampon i ponownie przetrzeć powierzchnię ograniczoną szablonem w taki sam sposób, jak wilgotnym tamponem. Tampon włożyć do pojemniczka z płynem płuczającym, w którym umieszczono pierwszy tampon i mieszać przez 5 sekund.

Przy oznaczaniu zanieczyszczenia mikrobiologicznego dużych powierzchni, aby uzyskać średnią próbkę z badanej powierzchni, pobrać wymazy z dwóch do pięciu miejsc, każde o powierzchni 25cm², 50 cm² lub 100 cm² i włożyć wszystkie tampony do jednego pojemniczka z płynem do płukania.

2. Pobieranie wymazów z powierzchni nieograniczonej szablonem

2.1. Pobieranie wymazów z drobnego sprzętu

Wymazy pobrać przez starcie całej powierzchni stykającej się z żywnością za pomocą tamponów: mokrego i suchego.

2.2. Pobieranie wymazów z trudno dostępnych miejsc

Wewnętrzne części przewodów, zaworów i inne trudno dostępne miejsca przecierać sięgając na głębokość do 10 cm lub powierzchnię około 25 cm² lub całą powierzchnię. Po pobraniu wymazu tampon umieścić w pojemniczku z 20 ml płynu do płukania. Wymazy pobrać za pomocą tamponów: mokrego i suchego.

3. Pobieranie wymazów z rąk

Wymazy pobrać tamponem zwilżonym w płynie przez wytarcie wewnętrznej powierzchni obu dłoni, powierzchni między palcami oraz zewnętrznych części palców, w tym miejsc wokół paznokci.

Do pobrania wymazów stosować jeden wilgotny i jeden suchy tampon do każdej dłoni oraz 40 ml płynu do płukania. Po pobraniu wymazów cztery tampony włożyć do pojemniczka z 40 ml płynu do płukania.

4. Transport i przechowywanie próbek środowiskowych (wymazów)

Próbki wymazów należy przewieźć do laboratorium w pojemniku chłodniczym z żelami najlepiej w temperaturze od 1 °C do 8 °C. Przeprowadzić badania w laboratorium, tak szybko jak to możliwe albo po przechowywaniu w temperaturze od 1 °C do 8 °C, ale nie później niż 48 h od momentu pobrania.

[Opracowano na podstawie: PN-EN ISO 18593:2018-08, PN-A-82055-19:2000, PN-EN ISO 7218:2024-12]